

Asia: OM 1/61/2016

Ehdollisen vankeuden oheisseuraamukset

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Oikeusministeriö on pyytänyt Pirkanmaan käräjäoikeuden lausuntoa ehdollisen vankeuden oheisseuraamuksia tutkineen työryhmän mietinnöstä. Työryhmä on ehdottanut, että ehdollisen vankeuden oheisseuraamuksia koskevaa järjestelmää täydennetään siten, että joissakin tilanteissa myös 21 vuotta täyttänyt rikoksentekijä voitaisiin tuomita ehdollisen vankeusrangaistuksen ohella valvontaan ehdollisen vankeuden tehosteena. Mietinnön mukaan ehdotettu valvonta voitaisiin tuomita, jos se olisi tekijän aikaisempi rikollisuus, hänen henkilökohtaiset olonsa ja rikokseen johtaneet seikat huomioon ottaen tarpeen uusien rikosten ehkäisemiseksi. Valvonnan sisältö vastaisi nykyistä nuorten ehdollisen vankeuden valvontaa valvontatapaamisineen ja sosiaalista toimintakykyä edistävine tehtävineen ja ohjelmineen sekä lisäksi enintään 30 tunnin kuntoutukseen tai avohoitoon. Valvontaan, kuntoutukseen ja avohoitoon tarvittavat epäillyn suostumukset selvitettäisiin seuraamusselvityksessä.

Mietinnön mukaan uusilla säännöksillä on muun muassa tarkoitus lieventää ehdollisen ja ehdottoman vankeusrangaistuksen jyrkkää porrasta sekä pienentää uusimisriskiä. Ne soveltuisivat lähinnä rikoksen uusijoihin ja päihdeongelmaisiin.

Vaikka seuraamusten valikoiman laajentaminen onkin periaatteessa hyvä asia yksilön kannalta, on olemassa riski, että säännöksiä ei tulla soveltamaan yhdenmukaisesti kaikkiin, koska säännös jättää paljon harkintaa sille, hankitaanko epäilystä seuraamusselvitys vai ei. Säännöksissä tulisi olla tarkemmin rajattu tilanteet, joissa selvitys on tehtävä. Muuten ratkaisu jää liiaksi syyttäjän aktiivisuuden varaan ja on vaara, että säännös jää kuolleeksi kirjaimeksi.

On myös pohdittava onko ehdollisen ja ehdottoman vankeuden jyrkkää porrasta loivennettava kuten mietinnössä esitetään. Onko rikoksen uusimisriski suurempi silloin, kun parin ehdollisen rangaistuksen jälkeen uusijalle on odotettavissa ehdoton vankeus, kuin, että on vielä mahdollisuus uuteen ehdolliseen vankeuteen valvontoineen? Ongelmallinen on myös päihdeongelmaisen

suostumuksen ottaminen seuraamusselvityksessä. Annetaanko suostumukset lievemmän seuraamuksen toivossa ilman varsinaista halua kuntoutua? Ainakin valvonnan ja hoidon laiminlyönti tulisi sanktioida niin, että se voisi toimia perusteena ehdollisen rangaistuksen määräämiseksi pantavaksi täytäntöön.

Päihdeongelmainen saattaa päästä parempaan lopputulokseen päihteiden käytön lopettamisessa, kun hän on suorittamassa vankeusrangaistusta ja saa siellä lisäksi vapaaehtoista kuntoutusta, kuin että hän on vapaalla ja käy valvonnoissa.

Vaikka työryhmän mietintö on ansiokas, ei ehdotettua täydennystä valvonnasta yli 21 vuotiaille rikoksentekeijöille voida pitää vielä onnistuneena ilman tarkempaa ja velvoittavampaa rajausta seuraamusselvityksen tekemisestä. Samoin olisi vielä tutkittava, voitaisiinko valvonnan ja hoitojen laiminlyönti sanktioida ehdotettua paremmin.

Työryhmä on lisäksi ehdottanut, että yhdyskuntapalvelun enimmäistuntimäärä nostettaisiin nykyisestä 90 tunnista 120 tuntiin. Ehdotukseen ei tältä osin ole huomautettavaa.

Nuotto Antero
Pirkanmaan kärjäoikeus